

Dr. H.A. Krop (Erasmus Universiteit):

Willem Meijer (1842-1926) en de wijsgerige beweging: Nederlandse filosofie in het fin de siècle.

1907 is een cruciaal jaar in de ontwikkeling van de geschiedenis van de wijsbegeerte in Nederland niet alleen doordat Willem Meijer in Den Haag, maar ook in andere steden plaatselijke Verenigingen voor Wijsbegeerte stichtte, maar ook doordat hij samen met de spinozist Bierens de Haan (1866-1943) als kroon op zijn levenswerk het eerste zuiver filosofische tijdschrift van ons land oprichtte, dat met nadruk geen vakblad wilde zijn. In het openingsartikel 'Een wijsgerige beweging' motiveerden de redacteurs het nieuwe *Tijdschrift voor Wijsbegeerte*, dat onder de naam ANTW nu nog steeds bestaat, door te stellen dat Nederland, nadat in de 19^e eeuw achtereenvolgens de theologie, de positieve wetenschap en de literatuur het denken van de mensen beheerst had, nu een tijd doormaakt 'die in het teken van de wijsbegeerte' staat. De moderne mens zou de wijsbegeerte nodig hebben doordat alleen zij hem in staat stelt 'alle menselijke scheppingen op de Algemeenheid' te betrekken. Met deze woorden brachten Willem Meijer en zijn medestanders hun overtuiging tot uiting dat de wijsbegeerte geen vakwetenschap is, maar een wereldbeschouwing die voor alle mensen voor wie de traditionele levensovertuigingen niet langer geloofwaardig zijn, een nieuw alomvattend kader voor hun denken en handelen biedt. Aan de hand van het leven en werk van Willem Meijer wil ik *ten eerste* laten zien hoe deze wending tot de wijsbegeerte zich in Nederland tijdens het fin de siècle voltrokken heeft. Ten tweede wil ik duidelijk maken hoe Meijer meende dat deze basisfilosofie voor moderne mensen gevonden kon worden in het denken van Spinoza.

Verder lezen:

S. Thissen, *De spinozisten. Wijsgerige beweging in Nederland (1850-1907)*, Den Haag 2000, hoofdstuk 8.

H.A. Krop, *Spinoza, een paradoxale icoon van Nederland*, Amsterdam 2014, hoofdstuk 10.